

60. ROCZNICA zakazu taborowania

Związek Romów Polskich z siedzibą w Szczecinku realizuje projekt, dofinansowany przez Fundację im. Róży Luksemburg, którego celem jest przybliżenie i przypomnienie społeczeństwu jednego z kamieni milowych historii Romów w Polsce. Realizacja projektu stanowi okazję do przypomnienia czasów, kiedy tabory były stałym elementem pol-

skiego krajobrazu oraz uświadomienia społeczeństwu długofalowych skutków akcji osiedleńczej, które są przez Romów odczuwane do dziś.

KONIEC WĘDRÓWKI

60. rocznica przymusowej akcji osiedleńczej Romów

23 marca 1964 r. jest datą symboliczną w historii Romów na ziemiach polskich. Tego dnia miała swój początek, zaplanowana wcześniej przez władze PRL, akcja „ustabilizowania ludności cygańskiej”, będącej w rzeczywistości działaniami prowadzonymi do przymusowego osiedlenia tej wędrowniej grupy społecznej, potocznie określanej mianem „zakazu taborowania”. Mechanizmy tej akcji zostały przygotowane już wcześniej, poprzez rozporządzenia i uchwały oraz wcześniejsze próby przymusowego osiedlenia Romów. Jednak dopiero ta akcja zakończyła się „sukcesem” w rozumieniu władz. W ciągu lata osiedlono większość wędrujących rodziny, posługując się perswazją, zachętami, wreszcie środkami przymusu, takimi jak grzywny, zatrzymanie, czy rekwirowanie wozów taborowych. W latach następnych ciągle jeszcze niektóre rodziny wyruszały na wędrowkę, jednak robiły już tak tylko nieliczne grupy, aż wreszcie tabory całkowicie zniknęły z krajobrazu Polski.

Akcja została przeprowadzona bez brania pod uwagę potrzeb i oczekiwań lub też przygotowania do osiadłego trybu życia wędrującego ludu. Akcja ta w największej mierze dotknęła grupę Pol ska Roma, choć też i inne grupy Romów wędrownych również jej doświadczyły.

Dziś, obok tragicznych doświadczeń Zagłady w okresie II wojny światowej, stanowi ona najważniejsze wydarzenie w dziejach Romów w Polsce, wydarzenie dramatyczne, zwłaszcza dla osób starszych, którzy urodzili się w okresie wędrowek i nie znali innego życia, a których zdolności adaptacyjne do nowych warunków, były znacznie obniżone.

Od tamtego dnia zaczął się dla Romów „wielki postój”, który trwa do dziś i którego konsekwencje są nadal odczuwane przez tę grupę etniczną.

Wiedza na temat taborowego życia nadal jest szczątkowa. Narosło wokół niego wiele mitów, a także zwyczajnych kłamstw. Z niego wzięło się także sporo stereotypów, z których skutkami do dziś muszą borykać się Romowie. Sześćdziesięciolecie tych wydarzeń jest doskonałą okazją, aby przywrócić im miejsce w historii, powiedzieć prawdę o tych wydarzeniach, opowiedzieć o nich z punktu widzenia Romów oraz zastanowić się nad reperkusjami tych wydarzeń.

Projekt „Koniec wędrowki” – 60. rocznica przymusowej akcji osiedleńczej Romów, realizowany przez Związek Romów Polskich z siedzibą w Szczecinku, dzięki finansowemu wsparciu Fundacji im. Róży Luksemburg, oraz przy współpracy z Muzeum Regionalnym w Szczecinku, jest uczczeniem sześćdziesięciolecia tych wydarzeń i przypomnieniem tego ważnego wydarzenia romskiej historii.

Celem inicjatywy jest przypomnienie społeczeństwu większościowemu, ale także i samym Romom, nie tylko o czasie kiedy po polskiej ziemi wędrowały tabory, ale również o niesprawiedliwości związanej z przymusowym osiedleniem, bez zrozumienia specyfiki romskiego życia, obaw związanych z porzuceniem wędrowek, trudności w przystosowaniu się do nowych warunków oraz konsekwencji podjętych wówczas decyzji, z którymi Romowie mierzą się do dziś.

Działania w ramach projektu skupiają się na dotarciu oraz zebraniu informacji i wspomnień ludzi pamiętających tabory (wywiady, spisywanie relacji), zarówno ze społeczności romskiej jak i społeczeństwa większościowego, przygotowaniu materiałów szkoleniowych i przeprowadzeniu warsztatów w formie online dla 4 edukatorów (zarówno o pochodzeniu romskim, jak i ze społeczeństwa większościowego), w celu przygotowania ich do uczenia dzieci i młodzieży o tym trudnym okresie romskiej historii.

Projektowi towarzyszyć będzie wystawa zdjęć z okresu wędrowek Romów, prezentowana w wybranych miastach Polski, wraz z prelekcjami poświęconymi wydarzeniom związanym z akcją osiedleńczą oraz przedstawieniem jej skutków i znaczenia dla Romów.

Projekt trwa od stycznia do listopada 2024 r. i obejmuje swym zasięgiem miejscowości położone w różnych regionach Polski.

ul. K.S. Wszyńskiego 32, 78-400 Szczecinek
www.romowie.com rom.ch@pro.onet.pl

Projekt dofinansowany
przez Fundację im. Róży Luksemburg